

ELİF ERGÜ
elif@gazeteoksijen.com

Türkiye'de ilaç sektörünün duayen isimlerinden biri Nobel İlaç'ın Yönetim Kurulu Başkanı Hasan Ulusoy. Yüzde 100 yerli sermayeli Nobel İlaç'ın yurt dışına açılmasını sağlayan isim. Başta Orta Asya olmak üzere Nobel'in yeni yatırımlarını Kazakistan ve Özbekistan'daki üretim tesislerinde kendisiyle konuşma fırsatı bulduk.

Yönetim Kurulu üyeleri Numan Bakı, Yavuz Turgut Ulusoy'un da eşlik ettiği ziyarette Taşkent Nobel İlaç CEO'su Kürşat Çetin, Almatı'da Kazakistan Nobel İlaç CEO'su Selçuk Tanıverdi tesisleri gezdirerek, bilgi verdi.

Hasan Bey sizin ilk kez röportaj yapıyor. Alman Lisesi mezunusunuz. Almanya'da üniversite eğitimi almışsınız. Biraz sizi tanıtmak isterim. Almanya'daki deneyiminiz hayatınıza çok etkilemiş diye düşündüm...

Almanya'daki eğitimim hiç şüphesiz özel hayatımda ve iş yaşamımda önemli bir dönüm noktası. Kimya ve işletme eğitimi neticesinde elde ettiğim bilimsel ve teknik bilgileri bugünkü Nobel İlaç'ın temellerinde görebiliriz. O dönemde Türkiye'de iş yapma ve bu işi Orta Asya'ya da taşıma hayalini kurmuştum.

Nobel İlaç'ın kuruluş öyküsünü anlatır mısınız? Ve aile hikayenizi...

Aile olarak 1954 yılında Babaeski Eczanesi ile başladık. 1957'de önce abim Gültekin Ulusoy'un İstanbul'daki Ulusoy Kore Eczanesi'ni ve ardından abim Ayhan Ulusoy'un yine İstanbul'da bulunan Nail Halit Tipi Eczanesi'ni devralmasıyla tüm aile İstanbul'da buluştu. 1968 yılında ise abimin Nobel İlaç'a ortak olmasıyla eczacılık faaliyetlerinde ilaç üretimine geçiş yaptık. 1979 yılında holdingleşme kararı aldık. Türkiye'nin ilk holdinglerinden Ulkar Holding'i kurduk ve Nobel İlaç, Ulkar Holding'e dahil oldu. Adım adım ilerledik.

Üretim, Ar-Ge ne zaman başladı?

Kurumsallaşma faaliyetlerimiz 1993'te başladı. Aynı şekilde, üretim ve Ar-Ge yatırımlarını hatırladık. 1990'larda Tekirdağ Çerkezköy'de Ulkar Kimya Hammaddede Üretim Tesisi'nin kurulması ve Besiktaş'ta Ar-Ge faaliyetlerine başlamasıyla inovasyon ve üretim kapasitemizi artırdık. 2000'lerin başında ürettiğimiz Düzce'ye taşındık. Yurt dışı pazar arayışımıza da o yıllarda başladık. İlk hedefimiz yurtdışında Orta Asya oldu. Dediklerin gibi gelişimden beri hayalim o coğrafyalara ulaşmaktı. Oyle de oldu. Ben o dönemde iş için Orta Asya'ya gelen ilk iş insanlarındanım. O dönemde her şey çok farklıydı.

Nasıl oldu ilk yatırımınız?

2001 yılında küçük bir üretim tesisine yatırım yaparak Özbekistan'da Nobel Pharmaceuticals ile ilk kez yurtdışında hem satışta hem de üretilmeye başladık. 2002 yılında ise Nobel AFF ile Kazakistan'a adım attık ve üretim için diğünmeye bastık. Aynı yıllar Avrupa'daki yapılamaz ve Almanya'da şirketlerimiz kuruldu. 2005 yılında ise Avrupa Birliği'ne ilk bitmiş ürün ihracatını yaptık. Artık bir ayda Asya'da diğer ayda Avrupa'da olan bir şirkete dönüşmüştük diyebiliriz.

Yeni yatırımın hazırlandığını

Yurt dışına yeni yatırım planlarınız var mı? Odığınızda hangi ülkeler var?

Su anda Kazakistan'da 75 milyon dolarlık yeni bir fabrika yatırımını için hazırlık yapıyoruz. Bu yatırım sayesinde Kazakistan'daki yıllık üretim kapasitemizi 100 milyon kutu çıkararak kapasitemizi 300 milyona çıkaracağız. Özbekistan'da da 200 milyon dolarlık genişleme yatırımını planlıyoruz. Bunun yanı sıra, küresel ölçekte bitmiş ürünleri desteklemek amacıyla Afrika, Kuzey ve Güney Amerika, Orta ve Uzak Doğu bölgelerinde ruhsatlandırma çalışmalarımız devam ediyor. Yeni fırsatları yakından takip ediyoruz.

Sizi sektördeki diğer oyunculardan ayıran özellikleriniz neler?

1954 yılından bu yana 70 yıldır Türk ilaç sanayisindeki Ar-Ge, hammaddede ve dışa bağımlılık gibi kronikleşmiş sorunlara inovatif çözümler üretme arzumuz sayesinde

NOBEL İLAÇ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HASAN ULUSOY

Türkiye'de tüketilen ilacın %90'ı yerli üretim

Türkiye'deki ilaç fiyatları uluslararası rekabette tabiri caizse bileğimizi büküyor. Son 15 yıldır ilaç sanayi ciddi fedakarlıklar bulunuyor. Buna rağmen Türkiye'de ilaç sanayii üzerine düşen görevi yerine getiriyor. Öyle ki Türkiye'de piyasadaki ilaçların kutu bazında yüzde 85-90'ı yerli üretiliyor

şirketimiz, bugün uluslararası arenada bir rol model haline geldi. Türkiye'de kimyasal ve biyoteknolojik ilaçlar üzerine hammaddede üretimi, Ar-Ge faaliyetleri ve bitmiş ürün üretimi yapabilen tek ilaç şirketi olarak öne çıktık. 1500'ü yurtdışında olmak üzere dünyanın farklı coğrafyalarında 4 binin üzerinde çalışmamız var. Çok kültürlü bir şirketiz. Şu anda toplam 250 milyon kutu ilaç üretim kapasitemiz var. Hammaddede üretim kapasitemiz yılda 450 tona yakın. Biyoteknoloji üzerine ise Gebze'de iki önemli yatırımımız var. İki Gebze Martek, Burası 2x1000L reaktör üretim kapasitesine sahip. Diğer yatırımımız ise yakın zamanda devreye almayı planladığımız Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Küçük Molekül Ar-Ge Merkezi.

2024 zor bir yıl oluyor. Yeni ekonomi politikaların uygulanması, Yurtdışında güçlü olmak avantajımız olmuş olmalı. Yatırımlara devam ediyor musunuz?

Türkiye'deki bütün tesislerimizde yenileme yatırımlarımız devam ediyor. Düzce kampüsümüzde 40 milyon dolarlık yatırımımız var. Diğer Gebze'deki ikinci Ar-Ge laboratuvarımız. Bununla birlikte Kazakistan'da yıllık üretim kapasitemizi 100 milyon kutu çıkararak kapasitemizi 300 milyon kutu çıkararak kapasitemizi 100 milyon kutu çıkararak kapasitemizi 300 milyona çıkaracağız. Özbekistan'da da 200 milyon dolarlık genişleme yatırımını planlıyoruz. Bunun yanı sıra, küresel ölçekte bitmiş ürünleri desteklemek amacıyla Afrika, Kuzey ve Güney Amerika, Orta ve Uzak Doğu bölgelerinde ruhsatlandırma çalışmalarımız devam ediyor. Yeni fırsatları yakından takip ediyoruz.

Dünyada ilaç sektöründe çok fazla yenilik var. Türkiye bu yeniliklerin neresindedir?

Dünya ilaç pazarının büyüklüğü 2023 yılında 1.6 trilyon dolara ulaştı. Türkiye 2023 yılında dünyada 19. sırada yer

Nobel'in üç ülkede beş ana üretim ve Ar-Ge kampüsünde 11 üretim tesisi ve 6 Ar-Ge merkezi var.

İşgılar çok önemli. Bu alanda neler yapıyoruz?

Devletin "ilaç dışa bağımlılığını azaltması" şeklinde ortaya koyduğu vizyonu biyoteknoloji yatırımlarıyla desteklemek karar aldık. Ancak cihaz, yetkin insan, hammaddeleri düşündüğümüzde Türkiye'de şirketlerin tek başına altından kalkması çok mümkün olmayan bir alan. Ülkede biyoteknoloji için uygun iklimin oluşmasını beklemeye proaktif davranmayı elimizi taşın altına koymayı tercih ettik. Çalışmalarımıza önce kendi öz sermayemizle başladık. Söz konusu alana 2005 yılında Türkiye'de yerli ilaç firmaları arasında bir ilk olan "Interferon Alfa Faz II" klinik çalışmaları ile adım attık. Behçet hastalığının bir semptomu olan ağrı ağzı yaralarını tedavi etmek amacıyla başlattığımız klinik çalışmanın hasta tedavileri kısmı 2008'de Gülhane Askeri Tıp Akademisi, Osmangazi Üniversitesi, Cerrahpaşa ve Çapa tıp fakültelerinde tamamlandı. Bu çalışmayla Nobel İlaç, biyoteknoloji ürünle klinik ilaç geliştirme çalışması yapan ilk Türk şirketi oldu. 2013 yılında ise yurtdışından ithal edilen biyoteknolojik moleküllerin ülkemizde üretimini stratejik olarak önceliklendirmeye yönünde karar aldık. TÜBİTAK'ın başlattığı "biyoteknolojik ilaçların yerli olarak geliştirilmesi ve üretimi" programına toplam 23 şirket 28 farklı proje dosyası ile başvurdu. Bu projeler arasında desteklenmek hakkını kazanan ilk ve tek ilaç şirketi Nobel İlaç oldu. 72 kişilik araştırma ekibimiz şu anda 2 biyobenzer geliştirme projesi yürütüyor.

Nadir hastalıklara çözüm

Nadir hastalıklara yönelik çalışmalarımızla da biliniyoruz. Bu alandaki

çalışmalarımız, araştırma ve geliştirme faaliyetlerimizin ne durumda?

Görülme sıklığı 1/2000 ve altı olan nadir hastalıkların tedavisinde yerli üretimi desteklemek, ülkemizin bu alandaki bağımsızlığını güçlendirmeyi hedefliyoruz. Örneğin, nadir hastalıklar arasında yer alan İdiyopatik pulmoner fibrozis, Tirozinemi Tip 1 ve Mikoizis Fungoides'in tedavisinde bitmiş ilaç üretiyoruz. İdiyopatik Pulmoner fibrozis ve tirozinemi Tip 1'in etkin maddelerini Çerkezköy'de bulunan kendi hammaddede tesisimizde üretiyoruz. Böylece Türkiye'de yaklaşık 150 çocuğa teşhis konulmuş, genellikle akraba evliliğinden kaynaklanan genetik bir hastalığın tedavisinde yerli üretim ilaç sağlıyoruz.

Rekabette bileğimizin bükülüyor

Türkiye'de ilaç üreticilerini ne çok zorluyor?

2004 yılında Beşeri İlaçların Fiyatlandırılmasına Dair Karar'ın hükümlerine göre, ilaç fiyatlandırma referans sistemine geçildi. Bu sisteme göre, ürünün Fransa, İtalya, İspanya, Portekiz ve Yunanistan olmak üzere beş ülkedeki depocuya satış fiyatlarından en düşüğü, referans fiyat olarak kabul edildi. Ancak ilginç bir durum kural halinde getirildi. Ürünün imal ve ithal edildiği ülkeler, söz konusu beş ülkeden dışında olup bu ülkelerde referans ülke fiyatlarının altında belirlenmiş bir depocuya satış fiyatı var ise, depocuya satış fiyatı düşük olan ülkedeki fiyat, referans fiyat olarak değerlendirilecekti. Sistem küçük aksaklıklarla 2009'a kadar yürüdü. Ancak o yıl yaşanan ekonomik çalkantı sonrası yükselen euro değeri fiyatları hemen yansıttı. Artışın yalnızca yarı fiyatları etkiledi. Sonrasında da 6 yıl boyunca değişiklik yapılmadı. Bu süre zarfında kur, uygulanan yüzde 50 zümrüne çıktı. Çözüm olarak, bir değişiklikli fiili durum kural haline getirildi. Güncel kurun yüzde 70'ine razı oluncaklık. Birkaç sene sonra bu oran da fazla bulunarak yüzde 60 kuralı getirildi.

Türkiye'de ilaç fiyatlandırması nedeniyle birçok katma değeri ilacın pazara giriş yavaşladığını düşünmekte oluyorsunuz. Siz yorumunuz nedir?

Kurduğumuz günden bu yana ilaç tedariki konusunda hep tiz davrandık. Kesintisiz üretimle ülkemizi hiçbir zaman ilaçsız bırakmadık. Biz her daim ilaç tedari ediyorduk. Dolayısıyla Nobel'in içinde olduğu bir konu değil. Devlet başanlı bir sistem uyguluyor. İlaçın üretim hattındaki iyicoklulğundan eczane rafına, oradan satışına kadar tüm aşamaları adım adım takip ediyor.

Kurdaki baskılanma ve ilaç fiyatlandırmasındaki mevcut tablo sizin yeni yatırımlara bakışınızı nasıl etkiliyor?

Kurdaki baskılanma ve ilaç fiyatlandırmasındaki mevcut tablo, yeni yatırımlar konusunda ki yaklaşımlarımız gözden geçirmemiz gerektirir ve "ilaçın herkes için erişilebilir olmasına destek sağlamak" amacıyla hem yurtdışında hem de yurtdışında stratejik yatırımlarımıza devam ediyoruz. İlaçın sürdürülebilir tedavisi için buna mecburuz.

Yıllardır dev ilaç şirketleriyle rekabet halindedesiniz. Bu rekabet size ne kazandırdı, en çok nerede zorlanıyorsunuz?

Rekabet doğru bir şekilde ele alındığında kurumları geliştirir bir olgu. Bizim rekabetimiz daha çok uluslararası pazarlarda. Bir ülkede yapılamaz gitmek demek ortalamaya 3 yıl o ülkede zarar göze almak demek. Ülkelerdeki regülasyonların karmaşıklığı da rekabette bizi zorlayan unsurlardan. Zira her ülkenin farklı otoritesi tarafından belirlenen farklı düzenlemeler, ilaçların geliştirilmesi, onaylanması, pazara sunulması ve dağıtım süreçlerini karmaşık hale getiriyor. Bu oldukça maliyetli ve uzun bir süreç. Ancak yılların verdiği deneyim ile burada kasım çok güçlüdür. Bugün 50 ülkede 3 bine yakın ruhsatımız var. Bu anlamda Türkiye'de en zengin portföye sahip şirketiz.

Türkiye ilaç tüketiminin yüzde kaçını ihlal ediyor?

Bugün Türkiye'de yaklaşık 3 milyar kutu ilaç tüketimi var ve bu tüketimin yaklaşık yüzde 90'ı yerli üretiliyor. Yani aslında Türkiye'de ilaç sanayii çok önemli bir görevi yerine getiriyor. 12 aylık dönem baktığımızda ilaç ihracatının ihlalatım karşılama oranı yüzde 38.1, ilaç dışı ticaret açığı ise 3.7 milyar dolar oldu. İlaçta yüzde 100 yerlik hiçbir ilke için mümkün değil. Ancak dışa bağımlılığın ne kadar azaltırsak, olağanüstü durumlarda o kadar kendi kendimize yetebiliriz. •